

GRAS OG URTER I VEIKANTEN

Av FAGUS-rådgiver Odd Andersen

De fleste spørsmålene jeg har fått fra abonnenter gjennom FAGUS Rådgivning handler om problemstillinger angående etablering av grasvegetasjon langs veg. Dette gjelder både sentrumsnære veger og der vegen går gjennom mer "uberørt" natur. Det som går igjen er ønske om å etablere gras som ikke skiller seg nevneverdig ut i vekst og farge i forhold til tilstøtende arealer. Videre er det et mål at graset skal hindre erosjon og av økonomiske grunner helst være "vedlikeholdsfritt".

Mitt inntrykk er at det langs nye veganlegg er høy kvalitet på grasarealene, både i vegkanter, vegskjæringer og i midtdeler mellom veg og gang/sykkelveg. Det legges stor vekt på at veiene skal gli fint inn i landskapet, både i terrenget og ved naturlig vegetasjon. Imidlertid ser en av og til at det etableres vegetasjon som ikke hører til i slike anlegg. Dette skyldes ofte at det er plantedeler og frø i vekstmassene.

Andre steder ser en at det tar forholdsvis lang tid før graset dekker. Slike steder etableres ofte busker og trær av ulike slag. Slik vegetasjon medfører forholdsvis stort vedlikehold og den estetiske verdien er ikke alltid like stor.

Det har over mange år vært nedlagt et stort arbeid med å finne fram til godt plantemateriale av ulike grasarter og ikke minst sorter som passer til ulike funksjoner og i ulikt klima. Det er viktig å ta i bruk denne kunnskapen slik at resultatet blir best mulig. Estetisk, for oss som ferdes langs vegene, men også økonomisk, med hensyn på best mulig bruk av ressursene.

Vi kan gjerne innrømme at vegkantene kan være noe kjedelige. Kilometervis med "bare gras" kan fort bli monotont. Fargeklatter med markblomster får stor oppmerksomhet der det har lyktes å få etablert ulike blomstrende arter. Det er imidlertid vanskelig å etablere varige bestander med markblomster sammen med gras. Ofte tar graset etter noen år kommandoen og fortrenger markblomstene.

Institutt for plantefag ved NLH og Planteforsk Kvithamar gjennomførte i perioden 1991 til 1995 prosjektet "Etablering og vedlikehold av vegetasjon langs veg." I dette prosjektet ble det, i tillegg til etablering av busker og trær, arbeidet med etablering av gras og markblomster i vegskråninger og midtrabatter.

I iveren for å etterkomme ønsket om mer blomstereng ser en noen steder at det dukker opp arter som ikke hører til i landskapet. Dette kommer av at artsutvalget i de importerte frøblandingene ikke alltid er like heldig. Det meste av dette er kanskje ikke levedyktig i på stedene det blir sådd og går derfor ut, mens en liten del av artene i frøblandingene slår til. Eksempel på dette finner vi i Rogaland der en fremmedartet type tiriltunge, som ikke er den lave viltvoksende, har etablert seg i mange vegskråninger.

"Naturmangfoldloven", Lov om bevaring av natur, landskap og biologisk mangfold (NOU 28-2004) tar opp dette med stedegnet plantemateriale og setter strenge regler for å spre fremmede arter. Naturen vår er rik på arter, og vi har muligheten til å etablere de vakreste vegkantene. Det er utført en rekke prosjekter og utprøvinger av etableringsmetoder. Imidlertid gjenstår mye arbeid og utprøving for å finne fram til metoder for sikker og økonomisk forsvarlig etablering av vakre og funksjonelle vegkanter.

Odd Andersen er forvalter for Idretts- og friluftslivsbygg i Sandnes kommune. Da denne artikkelen ble skrevet arbeidet han som førstekonsulent på Planteforsk Særheim.

Dette kunnskapsbladet er tidligere utgitt som FAGUS Fakta nr. 8.